

SELMECZ.

Szépirodalmi, társadalmi, közgazdasági és tanügyi hetilap.

Hontmegyei közlöny.

Megjelen minden kedden.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz, a hirdetések és előfizetések pedig Dimák J. E. kereskedéséhez küldendők.

Hirdetések felvételnek Budapesten, Bécsben és Prágában Haasenstein és Voglernél.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Egész évre 5 frt. — kr.
Félévre 2 frt. 50 kr.
Negyedévre 1 frt. 25 kr.
Egyes példány ára 10 kr.

Szerkesztői iroda: Keviczky-féle háza Szt.-Háromság terein.

Háromhatszós kis sor 10 kr.

Bélyegdíj minden ígattásért 30 kr.

Polgármesteri jelentés.

(III. Folytatás.)

A városi közönséget mint törvényhatóságot közelebbről érdeklő, önkormányzati jogából folyó s nevezetesebb közigazgatási intézkedéseink közül különösen kiemelendők:

1. Az 1876. évvel törvényhatalon behozott új, vagyis az u. n. métermértékek hitelesítésére, a törvényileg rendelt hitelesítő hivatalnak e városokban leendő felállítására a törvényhatóság kérelme folytán a ministerium által engedélyeztetvén, ugyanaz e helyütt tényleg felállított s 26 hivatalos számmal megjelölve az e tárgyban 5, 14, 56, 84 sz. a. hozott közgyűlési határozatok értelmében a szükségéhez képest működik.

2. A legtöbb adózó törvényhatósági bizottsági tagok 1876. évre szóló névjegyzékének megállapítása (6. sz. közgyűlési határozat).

3. Az itteni kir. törvényszék további íthagyása iránt a magas képviselőházhoz intézett kérelmi felirat (7 k. sz.)

4. A betegápolási alap szervezésére vonatkozó szabályrendelet megalkotása s felsőbb jóváhagyás folytán történt életbelépése (10 k. sz.)

5. A zálogüzletre vonatkozó szabályrendelet közgyűlési megállapítása (11 sz. a.) mely is a nagyméltóságú m. k. földművelés, ipar s kereskedelemügyi ministerium által megerősítvén (55. 79.) alkalmazásba vétetett.

6. A városi tűzifa hátralékának kiadása iránt a beszerzésbányai m. k. jószágigazgatóság részéről hozott tagdó határozata ellen a nagyméltóságú m. k. pénzügyministeriumhoz indokolt felterjesztés tételét s ezen ministerium által is a város ezen jogos követelése indokolás mellőztével megtagadattat.

Ezen ügy jelenleg a jogügyi szakbizottságnál tárgyalatik, melynek befejeztével ugyanannak véleménye határozathozatal végett a törvényhatósági bizottságnak fog bemutattni.

Tárcza.

Gyermeknevelés Chinában.

Krajtsik Soma.

Mielőtt a kínai gyermeknevelésről szólanánk, szükségesnek véltünk futópillantást vetni a „Li-ki” nevű könyvben foglalt állami népoktatási törvényre. E könyv Chinában általános és legfőbb becs- és tiszteletben tartatik s a kínai gyermekek mint házi ügy iskolai nevelésének és tanításának elveit és szabályait tartalmazza.

Említtünk törvénykönyv alapján a leányok egészen más nevelésben részesülnek, mint a fiúgyermek. Ambár itt-ott Chinában is található művelt és alaposan kiképzett nőket, mindazáltal ritka kivételek közé tartozik ez, mert a „Li-ki”-féle könyv értelmében a leányok már 7 éves korukban a felnőtt hálygek társaságába osztatnak be, kik a lakház legtávolabban fekvő részét együttesen lakják. — Ezen a nyilvánosságól egészen elzárt falak közt tölti ifjú éveit a kínai leány mindaddig, míg őt valamely kínai férfi nőül nem veszi és saját házában lévő többi nőkhöz csatolja. Miatán Chinában a nők a nyilvánosságól egészen elkülönültek, ez okból a leányok nevelése csupán oda irányul, hogy szokjanak óvatossághoz, hallgatáshoz, a csendes szobai élethez, és hogy ügyességre tegyenek szert egyenlő női kézimunkában mint p. a se-lyemhímzésben stb. Jobb módú háziasszonyok leányai a festészet és zenére is taníttatnak. Valami szokatlan az, ha a kínai leány írni és olvasni tanul.

Amde méltán adhatunk kifejezést csodálkozásunknak mi európaiak a felett, mily nagy mérvben feszítik meg véleményünk szerint, a fiúgyermek erőt a tanulással. Chinában a gyermek már 6 éves korában tanul írni és olvasni, korának 7. évében pedig kiválasztatik anyjától, nő-

Tényállása a következő:

1871—1873-ig e városi bükkfa, mely a kincstári erdőkből a város részére rendes illetményképen kijárt, el nem hordattott, illetőleg ki nem jelölött, egyszerűen azért, mivel ugyanazon időben a fuvar az akkor megindított vasuti építkezések miatt oly drága volt, hogy a kincstári erdőkből megrendelt fát csak is felette drága árban kellett volna a polgárságnak kiszolgáltatni; minek elkerülése végett a szükséges fa Koburg herczeg szitzuai uradalmanak ide közelebb fekvő erdeiből szerzesztett meg. — Az ekkép a kincstártól át nem vett fát a város jelenleg, midőn a fuvarbér csekélyebb értékesíteni kívánván, a tartozást kijelöltetni kéri, de ezen előterjesztésnek hely nem adatott s azzal a város minden indokolás nélkül elutasított.

A dolgok ily állása mellett a városi tanács azon indokolt nézetből indulva ki, hogy a kérdéses famennyiség birói uton is követelhető lenne, ezen ügyet további véleményezés, esetleges javallattétel végett a jogügyi bizottsághoz vezrelte.

7. Az 1870. évi XVIII. t. cz. 28. §. szerint a törvényhatósági bizottság választás alá eső tagjai 3 évenként 6 évre választandók és a legelső alkalommal megválasztottakból az első három év elteltével fele kisorsolandó s ezek száma új választás által levén pótolandó — tekintve hogy az itteni első választás óta 3 év ugyancsak most lejárt, az új választás a kisorsolás előzetes megtérítvével a követelőképén ejtetett meg: kisorsolatott Selmecegyháza 13 tag, u. m.

1. Schoszhál Ede, 2. Uzel Venczel, 3. Knoblach Jakab, 4. Nikolay Alajos, 5. Zareczky Adolf, 6. Wiesner Adolf, 7. Babl Gottfried, 8. Kvassay Mór, 9. Knopp Péter, 10. Posch Ignác, 11. Murgács Ferencz, 12. Brandenburg Ferencz, 13. Zachár Ádám.

Bélabányán egy bizottsági tag; Floch István. Ezek helyébe megválasztattak.

Selmecegyháza: 1. Pankaldy Gyula, 2. Gaitner Tivadar, 3. Wiesner Adolf, 4. Kraft János, 5. Händl Vilmos, 6. Pöschl Ede, 7.

véréitől s a vele rokonságban álló nőktől, kikkel együtt laknia, étkeznie, vagy pedig azokhoz közel ülnie nem szabad. A csillagjósást (astrologiát) már 8 éves fiúnak kell tanulnia, s elérvén a 10 éves kort azonban az állami iskolába lép. 13 és 14 éves fiúk a zenében és kivált az énekekben nyerneket oktatást; 15. évökben tanulnak vívni és lovagolni. A 15. évet betöltött ifjú teljes korú férfivá lesz s csak ezen időszakról fogva szabad siphák és selyem ruhát viselnie.

Ismeretes előttünk az, hogy a kínai nyelv csak bizonyos számú szökből áll, melyek mind egyszerűek. S így a kínaiak, hogy megnevezhessék a körülöttük lévő roppant számú tárgyat, akként segítenek magukon, hogy az egyszerű szövekből a hangváltoztatást a hangszínylyozást használják. Ha a kínai valamely szót mely *h* vagy pedig *g* hangon ejti ki, egészen más jelentésmennyiség bir, mintha ugyanazon szót felső *a* vagy *c* hangon ejtené ki. A kínai nyelv tehát némileg az énekekhez hasonlít és minden hang bir saját külön fogalommal. Amde ezen mód igénybevétele még sem felel meg tökéletesen a kínaiak kívánalmának, azért ők a szók hangjai közé gyakran szurnak *h*-át, hogy némely fogalom számára szót alkothassanak. Így például, e kínai szó „Pang” a kiejtés különféle változatait folytán anyit tesz, mint: segíteni, összekötni, elbocsátani, szoba, bot stb. Ha pedig ugyanezen szóba „h”-át illesztünk, hangzik: „Phang” s a kiejtés vastagságának vagy magasságának fokozatai szerint anyit jelent mint: mész, testes, lepedő, eljönni, éj stb. E görökszó: „csu” vagy 50 jelentésmenny van, melyek közt azonban semmi logikai következtetés nincs pl. madárécsipelés, víztartó, sziget, feleletet adni, szájkodni, ölelkezni, stb.

S. ez egészen véve valóban oly nehéz dolog, miként a kínaiak nem egyszer kénytelenek az íráshoz folyamodni, hogy egymást megértsék. Mielőtt az olvasót a kínai iskolába bevezetnék, hogy annak belservesztésével megismerkedjék, legyen szabad itt néhány szóval megemlítenünk azt, miként szokás a kínai gyermeknek nevet adni.

Záreczky Adolf, 8. Farbaký István, 9. Kvassay Mór, 10. Litassy János, 11. Schoszhál Ede, 12. Tibély Ágost, 13. Posch Ignáz, 14. Zelenka Ferencz.

Bélabányú megválasztott: Floch István.

8. Az 1875. évi VII. t. cz. értelmében a földadó szabályozására rendelt bizottmány megválasztott.

9. A felosztott itteni sóhivatal tovább itt hagyása iránt a nagym. m. k. pénzügyministeriumhoz kérelmi felterjesztés adatott be, mely is azzal intéztetett el, hogy az itteni sóhivatal csekély forgalmára s az ország pénzügyi helyzetére való tekintetéből felszámolható volt.

10. Méltóságos Goldbrunner Sándor volt városi polgármesternek 800 frtnyi nyugdíj szavazatván meg, az ebbeli közgyűlési határozat a nagym. m. k. belügyministerium által jóváhagyatott.

11. A városi tisztviselők, városi elemi tanítók, karnagy s karmester nyugdíjaztatása, valamint ezek özvegyei s árváinak gyámláltatása iránt szabályrendelet hozott.

12. A lisztbehozatali vám tárgyában kidolgozott s közgyűléssé is elfogadott szabályati tervezet a nagym. m. k. belügyministerium által meg nem erősítetvén, határozatott, hogy e végbőrljoglag egy indokolt jelentés lésson felterjesztendő.

13. Az állami hús- s borfogasztási adó beszédését a város átvette s ennek kezelésével Rosenfeld József bizott meg szabályszerű szerződés mellett.

14. Új vízvezeték készítése rendeltetett és pedig a „szőlő” szálloda melletti vízmedence ellátására.

15. Elhatározatott, hogy a bélabányai (régii) városház iskolahelyiségnek alakítsák át.

16. Határozatba vétetett, hogy az 1875. évi bányaművelésből nyert 4549 frtnyi tiszta nyereség a város tartozásainak törlesztésére fordítsák, jelesül:

a) a vihnyei fürdőház épített istálló felállításából felmerült kiadás fedezésére	1265 frt 57 kr.
b) a politikai letéti pénztár követelésének kiegyenlítésére	157 „ 50 „
c) a közmunka alap követelésének kifizetésére	686 „ 50 „
d) a selmezi takarékpénztárnál levő	5904 „ 90 „
e) városi tartozás törlesztésére	2104 „ 90 „
f) a geletneki kőszállító társulatlal hátralekban maradt városi tartozás kifizetésére	334 „ 80 „

17. Az 1876. évre a köz költségvetés szabályszerűleg megállapított.

18. A városi önkényes tüzoltó egylet javára évi 200 frtnyi segély szavazatott meg.

Végül kiemelendő még, hogy ez év folyamán alatt a lakbérleti szabályzat behozatala tárgyában kidolgozott szabályati tervezet is a közgyűlés napi rendjére volt kitűzve; minthogy azonban ezen nagyjelzelmű s felette fontos, tehát alapos tanulmány igénylő szabályzat kellő tájékozottság nélkül érdemileg tárgyalható nem volt, a napi rendről azon határozattal vétetett le, hogy ezen ügydarab közmetekintés végett nyilvános helyre tétessék ki s az arra néfű tendő észrevételekkel együtt újabb tárgyalás alá bocsáttassék.

Ha valamely kivált előkelőbb kínai polgár házánál figyermek születik, felette nagy az öröm az egész családban, sokkal kisebb az öröm ha leány születik. A gyermek mindenké előtt az isteneknek, mint „a föld védői”-nek oltalmába ajánlatik; mind ez nagy ünnepegy mellett történik, melynél az istenek tisztelőre lakoma rendeztetik. Minden kínainak a házában talánunk család oltárt, mely mértéggel mint a gazdaság jelvényével és számos szent felirattal ékesítve van. Ez oltáron ilyenünnepi alkalmával valamennyi előkészített étel az isteneknek bemutatatik s midőn egyuttal ezen oltáron az istenek tisztelőre számos gyermy, tömjén és aranypapros megégettetik, itt a család-anya lakomához hívja az isteneket, mire a rokonok és ismerősök az étkezéshez ülnek. Ezen ünnepegyénél a gyermek valamely családi nevet nyer. Vagy egy hónap múlva az ünnepegy után kap az újszülött rokonaitól egy ezüst táblát, melyen e szavak kivésék: „Hosszú élet, tisztelőt és szerencsét!” mi mellett a gyermek ismét egy új nevet nyer, mely célra közönségesen valamely kedvelt növény diminutivuma vétetik s általában csak a finomság, gyöngöség kifejezése az mint pl. nálunk rózsán, angyalom, galambom stb. Midőn a gyermek 6 éves korában az iskolába lép a tanítóitól új iskolai nevet kap; életének 15. évében, amikor siphát, selemruhát vesz magára, ismét egy új nevet kér magának, melyet aztán egész életén át visel. Magától értetődik, hogy a kínai leánygyermeknek közönségesen csak az első s vajmi ritkán a második névvel kell megelégednie.

Az olvasás tanítás egyszerűen veszi kezdetét az írástanítással, amiként ez nálunk is történik. Amde Chinában az írás inkább rajzolásmnak tekinthető, miután a kínaiak a szókat nem a szótagekből s ezeket ismét nem a hangokból alkotják, hanem azon tárgyat, melynek nevé ki mondják rögtön néhány vonással rajzolják, s e vázlatból s a szükséghez képest több vonalat csatolnak, vagy pedig több rajzot egymáshoz kötnék s ekkép történt, hogy a kínaiak a mi abc-ünk helyett jelenleg

Minthogy pedig a jelzett lakbérleti szabályok olvasására hivatalos tudomásom szerint senki sem jelentkezett, azokat a jogügyi szakbizottsághoz tettem át s ennek véleményes jelentése kíséretében a többször említett s e városok közönségére ép oly fontos, mint szükséges szabályati tervezetet újabb tárgyalás végett annak idejében elő fogom terjeszteni.

(Folytatása köv.)

Észrevételek „A természet hozzájárul-e a népjellem fejlődéséhez” című cikkre.

(Folytatás.)

Nem a természeti viszonyok határozók-e meg, mely irányban hasson ki az ember testi s lelki tevékenysége s e szerint határozódik meg az illető nép jellege is? Szerző is mondja: „a tengerpartok s szigetek közelében a kereskedés könnyen kivihető.” Nem a természet ösztönözte-e itt az ember szellemét arra, hogy kitalálja a legczészerűbb járművet, melylyel a tengert áthátsza; nem a tengeri útál összekötött veszélyek s kereskedés adták meg az illető népknek jellemet (pl. németalföldnek a kalmárjellemet), fejleszté a fufangot, elővigyázatot, szóval mindazon tulajdonokat, melyeket a természeti viszonyok megköveteltek? S ha már szerző is beismeri, hogy „az erdősegek bősége vagy hiánya, az ország természeti földviszonyai, a talaj minősége, sőt a szárazföldön s vízben élő állatok is a népek életmódjára döntő befolyással bírnak,” csodálom, hogy nem látja be azoknak a népek jellegére való befolyását is; avagy valamely népknek jellege nem életmódjában nyilvánul-e?

A természet a hegyekkel és a folyókkal szabta ki az emberek első lakhelyét. — A hegyek vadász népeket neveltek, a kevésbé vad s jobban kiterjedt sík föld a pásztornépknek adott legelőket s békés állatokat; egy másik része a földnek a földmívelést tette szükségessé és könnyűvé; más része a népknek, mely a nagyobb vizekhez jutott, a kereskedelmet alapítá és fejleszté. — Egyiptomban pl. a pásztor élet patriarchalis szelleme elveszett, a Nilus iszapja által képzett s általa termékenyített országban földmívelő népknek kellett kifejlődnie, mindazon tulajdonokkal, melyek szükségképp abból s az ország határozott természetéből folynak. — A phöniciak, mindamellet, hogy egyiptusiakkal rokonok voltak, mégis egészen ellenétes irányban fejlődtek ki; mivel földük terméketlen s a tengerrel határos volt, vajjon nem a természet észszeríté őket a kereskedelemre? — Nézzük az arabot a pusztában az ő tármel és kitartó tevélye! — Ez csak a pusztának él, ezzel összhangzik egyszerű ruházata, életmódja, szokásai és jellege, mely évezredek után is ugyanaz maradt. — Szeretik a szabadságot, megvetik a kincseket és élvezeteket, gyalog és lovon könnyűk, viszontagságok által győzhetlenek; a pusztá által összekötte egyik a másikért feldobozza mindenét. — Veszelyes életmódjuk vigyázatra, a magános pusztá bosszúértre, barátságára tanította s képzeltökké és kevelyökké tette. — Hol csak egy arabs mutatkozik. Eufrates vagy Nilus, Libanon vagy Senegal mellett, sőt az indiai tengereken is, eredeti jellege által tünik ki, ha csak a gyarmatok éghajlata őt lassau-lassan meg nem változtatta (Pagés II.). — Ugyanezt lehetne mondani a kaliforniaikról terméketlen országukban s nyomorteljes életmódjuk mellett; de feleslegesnek tartom, mert ezekből is látható a természet irányadó hatása a nép életmódjára — s mivel a nép jellege annak életmódjával szoros összhang-

mintegy 50.000 ily képpel bírnak. Igen jól lehet a kínai írást a siketnémák levegőbeni írásával vagyis az úgynevezett siketnémák jel beszédével összehasonlítani.

Ez oknál fogva az írástanítás módszere más mint nálunk. A kínai tanuló felszerelve ecsettel és fekete festékkel legelőbb a vörösvázlatot fölta ki, később pedig azt vékony papíron keresztül lemasolja, körülbelül úgy, mint nálunk régente a térképeket másolták, aztán minta után s végre a nélkül emlékeztéből rajzol. Ecsetet függőlesen tartva egyenes sorokban fölüröl lefelé bal kéznél kezdve s a jobb felé haladva írnak. Ki kérdékelvöz tehát abban, hogy a kínai tanulóknak többet kell tanulnia, mint az európainak? Mert hisz könnyebben lehet megtanulni az abc-ét és a szótagek összetételét mint annyi ezer képet emlékeztében tartani.

Sokkal fárasztóbb ennél az olvasás tanítás. Már fennebb is említve volt, hogy az egyes kínai szavak a szerint amit magasabb vagy alacsonyabb hangon kiejtettek mindig más és más értelemmel bírnak. Ez okból szükséges, hogy a kínai tanuló minden szót külön önmaga és külön tanítója számára is hangosan cjtessen ki. S épp ezért a kínai iskolautermében a lárná, zaj rendkívül nagy s nem csekély mértékben fozozza e lármát az, hogy egyik tanuló a másikat túlkibábiln iparkodik, hogy így szavát annál hamarább hallhassa a tanító; mert büntetés vár ana tanulóra, ki száját nem eléggé nyitogatja s hatahasan nem ordít. Mily sajnálatra méltó a kínai tanító, hisz nem is csekély feladat ám ügyelni arra, hogy minden tanuló jól mondja ki a szókat.

A kínai iskolában felette nagy súlyt fektetnek a memorizálásra. 6 s legfeljebb 7 éves gyermeknek a „San-dse-king” nevi könyv valamennyi, száma 178 versszakát be kell emlénlözni; 7 és 8 évesek könyv nélkül tudják elmondani a „4 tanulságos könyv” tartalmát és 9 éves 11 évesek már mind az „5 szent könyvet” eldarálják emlékeztéből. Helyén lesz még ha a kínai vizsgálatokról is bár csak felületesen szólnék.

ban áll — annak jellemére is. Avagy nincs-e megmondva egy népek jellege, ha pl. azt mondjuk: kalmár nép, értvén alatta, hogy mindazon raffineriával bír, melylyel egy kalmárt rendszeren fel szoktak ruházni, vagy ha azt mondjuk: ez földművelő, ez barckedvelő, ez vadász, ez pásztor nép. — Mert megjegyzendő, hogy egy népet csak általánosságban lehet jellemezni s ezt nem ruházhatjuk fel annyi különleges tulajdonsággal, mint egy embert.

„Hogy a föld talajának, az éghajlatnak némi hatása van a nemzetek természeti tulajdonainak módosítására, mutatkoznak látszik nevezetesen ama országokban, hoi a természeti erők jelentékeny túlsúlyukkal az emberi test szervezetre nyomást gyakorolnak, mint pl. a zord hidegű sarkvidékek s a tropicus forróságú Afrika sivatagjain.” — Ebből azt lehet következtetni, hogy mivel csak a „nemzetek természeti tulajdonaira” foly be az éghajlat, a sarkvidékek s a tropusok alatt ép oly szellemi élet fejlődött ki, mint egyebütt; az irodalom, művészet, költészet, a tudomány minden ága tehát úgy haladt elő a vidékeken, mint akár Európában. — Ezt csak belátja szerző, hogy az nem lehetséges és már maga a tapasztalat is ellene bizonyít. — Mutasson fel oly országot a tropusok alatt vagy a sarkvidék zord hidegében, melynek népessége csupán magától a műveltség oly magas fokára bír emelkedni, mint a kedvező természeti viszonyok közt fekvő Európa. — Mert jól tessék megkülönböztetni a kölcsönzött, átvett műveltséget az eredetitől; lehet, hogy valamely nép magától nem bírt felemelkedni, mert a természet s az éghajlat nem engedte, de a szomszéd népekkel érintkezés által sokat sajátított és vett át azoktól. — De e kölcsönzött műveltséget is vagy egészen a maga életmódjához és természetéhez idomítja s úgy épít rajta tovább, vagy pedig egy ponton marad.

Hogy az éghajlatnak, a föld talajának hatása van nemcsak a nemzetek természeti tulajdonainak módosítására, de hogy ez kijelöli életmódokat, módot és utat nyújt minden nemzetnek saját, eredeti műveltség megszerzésére, azóval, hogy ez lényegesen hat a nemzet jellemének kifejlődésére, egy-két példából azt hiszem eléggé kitűnik. — Sokat bizonyít e mellett a pusztai arabról elébb felhozott példa. — De lássunk többet is. — Először terjedelmes síkságin, Eufrates és Tigris termékeny partjai legelőszőr nomád és pásztornépeket csaltak magokhoz. — Később ezen életmód a kereskedelemnek adott helyet, melyet a föld kedvező helyzete követelt. — Eufrates kiáradt s csatornába kellett vezetni; innen a babiloniak kerék- és szivattyú találmányai. — Az állat tenyésztéstől a földművelésig is könnyű lépés volt, melyre a természet maga csábította a lakót. — E vidék szép kert és vad terményei, melyek óriási erővel, önként nőttek s ápolójuk csekély munkáját gazdagon jutalmazták, a pásztort anélkül, hogy tudni, földművelővé és kertészévé tették. — Még a csillagszáz is e vidék nomádéletének kifolyása. — A nagy, szép síkságon ülve, a pásztor szemlélte a nap és csillagok fel- és leltűntét, megnevezte a csillagokat juhainak nevei szerint, s emlékezetébe véste változásait. — A babiloni házak lapos tetőjén, hol a nap melege után kellemesen felüldütek, folytatták e szemléletet, míg végre egy rend vette kezébe e mély tudományt. — Így tanította az anya-termeszt az emberiséget az egyes ismeretekre s eme adományai szintén helyhez kötvék. Más művészetek s iparágak egész sora megint abból keletkezett, hogy Babilon a nyugat s kelet közti kereskedelemnek középpontja volt természeti fekvésénél fogva. — Persiában nem alakult híres város, mert nincs tengerbe ömlő folyama; ellenben Indus, Ganges, Eufrates és Tigris mily élénk pontjai a földnek! Közel volt ide a persa öböl; az indiai,

byzanci s más áruk lerakása Babilont a kereskedelmi forgalom és gazdagság székhelyévé tette. — Ismeretek a babiloni díszelműk, melyek rendkívüli szorgalmat feltételeztek; e szorgalom közelebb hozta egymáshoz a férfi és nőmet, mint más ázsiai gyarmatokban. — Szóval ezen nép művelődése és jellege egészen földének kedvező fekvéséből s az által feltételezett életmódjából folyt ki. (Hendler: Ideen zur Philosophie der Geschichte der Menschheit, XII). Így alakult Nilus mellett Egyiptom és Alexandria, a Ganges mellett India, Eufrates és Tigris közt Ninive és Babilon, közelben Selencia és Palmyra.

(Folytatása következik.)

Különlélek.

— — — Azon gyilkos golyó, mely a forradalom jeles vortánjának, Gr. Bathányi Lajosnak életét kioltá — állítván — egy selmezi hajdu birtokában van, ki mult heten Bathányi Ferenc gróf itt idezése alkalmával tudatá a városi főjegyző ural, mint a gróf iskolatársával, hogy e golyót a nagy vortánú által ohajtaná adni. Említett hajdu azt állítja, hogy a golyót ama szomorú eset napján az „Féjpilet” farak-tárában lelte, hova az a testen keresztül halotta esett.

— — — A viharai tisztai orvos úr 15 éves fia nem réz megmérgezte magát. Tettének oka valószínűleg életmódja volt.

— — — A „Národnie Noviny” kitalítván a selmezi polgári kaszinóból, Kabina Ferenc ügyvéd úr megszűnt e kaszinó tagja lenni. Kélpését egy az elhökézet intézett hosszú levélben igazolja. Elmondja hogy a kaszinóban csak egy lap volt, mely a tót népet nem gazdálta, most ez is kitalított s a tótok gunyjára s gyalázatára a „Svornost” hozatott meg, mely a kormánytól 14000 frt (t) segélyben részesül s mely mindent gyaláz, a mi tót. Legkevésbé sem felel meg nevének. (Egyértés) mert az ugyanazon fajbelieket egymás ellen igazítja; nem tud semmi becsületet; valamint az egyes tiszteltemlő egyének, úgy az egyetek becsületén is gázol. annyira, hogy minden más nemzethez tartozó s más meggzövődéssel bíró, de részrehajlatlan s elfogulatlan olvasó erkölcsileg elítéli s állítással. sőt megbotránközással cölja el. Ezek által, mint a tót népek tagja sörve érzi magát s így nem követelheti tőle senki, hogy a kaszinóban maradása által helybenhagyja az egyet által elkövetett igaztalanságot, mely nemcsak az ő személyét, hanem a helybeli lakosság nagy részét is sérti.

Ezen okból lehetetlen tovább is azon egyet tagjátul maradnia, melyben azon népet, melyhez tartozik megsérte s megrövidítve látja. — — — A lövöldéből. E. h. 2-án 9 lövő lött. 398 lövés esett, melyek 200 kört találtak. Az első éremet Liszt Gusztáv főlovászmeister, a másodikat Marschalko Gyula urak nyerték.

— — — Nő öhöz ment (új kifejezés) egy közeli fekvő városban egy fiatal ember. Egy szép nő tudtára adá a fiatal embert, hogy ő szereti s egyszerűs mind azon kérdést intézte: hozzá: akar-e férje lenni? A fiatal ember „igen” válaszolt (oh a férfiak hamarabb kimondják az igent mint a nők) s most . . . egy boldog pártal több diosótt a házias életet.

— — — Beküldetett egy levél, mely a kereskedő tanoncok mult hó 28-ikán tartott vizsgálójáról szól. A levélben az áll, hogy a fonokok csekély számban jelennek meg a vizsgán, a tanoncok meg csak kielégítőre sem feleltek. Jelen elohaladt korunk — így folytatja — sokkal többet kíván egy kifutott kereskedőt, mint az elodott gépész magolásokat; azon tárgyak, melyekre fő suly van feltevése s melyek ismerete nélkül kereskedő nem képzhető még fel sem enlítotték: már pedig ott, hol a kereskedő testület annyit állad tanoncaiz kiművelésére, mint nálunk, joggal többet követelhetünk a tanoncoktól. — Nem feladatunk ennek orvoslását keresni, sőt azt sem kutatni, mi oka így meg visszamaradásnak, hanem annyit mondhatok, hogy nem vár fényes jövő azokra, kik e tanodát végleg elhagyták, mert ha csak magán szorgalomból — mint segíték — nem iparkodnak helyre útni a mulasztottakat, úgy kabátba öltözött napszünosok maradnak s ha maholnap elértek önálló-

A mint sok követeltetik a kínai tanulóktól, úgy a vizsgálatok is gyakorinak és felette szigorúnak. Minden este el szokták mondani a tanulóknak otthon a család tagjai előtt könyv nélkül azt, mit a nap folytán tanultak. Időközönként ünnepléyes vizsgák rendeztetnek a családban, melyekre a rokonság is hivatalos. Az iskolában évenként kétszer tartatik a vizsgálat, s megszámlálhatlan szigorlatnak kell magát alávetnie ama kínainak, ki valamely hivatalt vagy állást nyerni akar.

Az itt felhozottakból eléggé világosan láthatjuk, hogy a kínai ifjúságnak felette sokat kell elsajátítania, míg a nyilvános élet terére lép, sokkal többet, mint amennyit nálunk követelnek.

Mentő eljárás tetszhalálnál és az életet rögtön fenyegető betegségeknél.

Dr. Schillingner Ferenc m. k. bányakerületi főorvostól.

1. §. Mentő eljárás tetszhalálnál általában.

Tetszhalál alatt azon állapotot értjük, melynél bár sem lélekzést, sem szívlejtést sem egyéb életjeleket észre nem vehetni, különféle okoknál fogva még szunnyadó életet gyantunk, vagy reményitünk.

A főtrekvésnek oda kell irányulni, hogy a lélekzés és a szív működés létre hozassék és az öntudat felébreztessék.

E célból a tetszhalott egy világos tiszta levegőjű s mérsékelt melegű helyiségbe vitessék, ruháit — a fehérmenniek kivételével — levetve, öt ágyra, asztalra, vagy kedvező idő alkalmával a szabadban földre helyezzük és rögtön a mesterséges légzést foganatosítjuk, mely többféleképen történhetik.

a) A tetszhalottat hátára fektetjük s altestét alulról felfelé laposan feltett kezekkel a gerincoszlop felé nyomjuk, a bordák alsó része is együtt összenyomatik, ez által a tüdőkben levő levegő kimegy; mihelyt

azonban a nyomás megszűnik, az összenyomott mellkasról újra kitágul és új levegő ömlik belé.

Hogy azonban a levegő bejuthatása meg ne legyen akadályozva a száj- és orr-üregben lévő tisztáltsánságok miatt por, iszap onnét eltávolítandók és ha a nyelv hátrahúzólván, vagy kendővel betakarva megfogatik és a szájból kilúdvá tartatik.

b) A mesterséges légzés második módja abból áll, hogy a tetszhalottat egyik karja fölött arcára fektetjük és melle alá vánkösöket, vagy ruháit rakjuk, ekkor hátára vállai közt kézzel vagy nyomást gyakorolunk, ez által a tüdőkben levő levegő elmegy, ezután a test lassan egyik oldalára fordítjuk, sőt azon túl is; most a kettős nyomás alul megszabadult mellkasba levegő megy, ezután a testet megint arcra fektetjük s a vállai közt újra nyomást gyakorolunk.

c) Ha ezen két módszer mellett igen rövid idő alatt az óhajtott eredményt el nem érjük, akkor a tetszhalottat újra hátára fektetjük, feje s háta alá vánköst teszünk, nyelvet előre húzzuk és ajkát közt tartjuk, ezután a segélynyújtó, ki a beteg fejénél áll, megfogja karjait könyökükre tul és nem erőszakosan, de folytonos huzással feje föl emeli, hol körülbelül két másodpercig kinyújtva tartja (belégzés), ezután a karok az oldalokon leeresztetnek és épen anyi ideig a mellkas oldalára nyomtatnak (kilégzés).

d) Ujabbán ajánlott módszer abban áll, hogy a hanyat fekvő tetszhalott felkarjait közel állithoz megfogva felemeljük és azután leeresztjük.

Minden az előbb elősorolt működésekot percenkint 15—18-szor egyenletesen és egyenlő ütemben addig kell folytatni, míg vagy elegendő és önálló légzés áll be, vagy a mentő eljárás teljesen eredménytelennek bizonyul.

(Folytatás köv.)

ságukat, nem lesznek képesek saját eszköz után magukat fenntartani, s a ki jó napzámos volt, lesz belőle harmadrendű szatmár, nem pedig kereskedő. — De hiába! modern előhaladásunkkal már nem fér össze a disciplina eszméje; ha gyakorolnunk a felszabaduláshoz közeledik, magára emeli kőgő fejét s nagy diésőn rögnyit, hisz ő már „segéd ur.” Végül azt ajánlja a kereskedelmi testületnek, hogy szüntesse be a tanulóknak vasárnapi „rendez-vous”-it, ha a jövő évi eredmény is csak ilyen leendő.*

— „Magyar köut” alapítottak a helybeli kereskedőségeknek, s gyűléshelyül a Weiszleife ezkrászáda.

— A vetések állása. Hontmegyében az őszi s tavaszi gabnafélék meglehetősen állanak, nemkülönben a burgonya, tengeri és burgundi répa. Szőlő kevés maradt a fagy miatt. Zölyomgyében a buza vetések igen szépek, középteremés várható. Az árpa mindenütt szép. Barsban az őszi s tavaszi vetések kedvező időjárás következtében javultak.

— Majális volt és lesz: Volt a hevírskola növényekének, kik mult csütörtökön zenezóval s zászlokkal vonultak Kachelman Károly ur háza elé, s tisztelegtek nála, mint a hevírskola pártfogójánál. A ház előtt zajosul élette a kis csapat iskolai czelököket sokat alkaló pártfogóját. — Lesz, (t. i. majális) Székelyország rövid idő mulva. — Adja nehány család s rendezi II. ur a jól sikerült lövöldemajális tevékeny rendezője, a ballasagyarnathú cigányok patronusa s a több rendbeli gyűrűk közt egy — mint mondták karika gyűrűnek viselője, s a csárdásnak másfél óráig táncolója.

— A női ruha reformja. Egy amerikai nő Ms. Gearing egy jeges pince megszemlése alkalmánál azon Kolombuszhoz méltó ötletre jött, hogy a női ruházat egy reformálja, hogy ez kétrétegű készíttetven a két kelme közti rést rossz melegítő anyaggal, pl. fűrészpaprral töltsék ki. Ez új divat előnye könnyen belátható. Az így készített ruhát nemcsak, hogy a legnagyobb melegen s legcsikorgóbb hidegben egyaránt lehet viselni, de a tulajdonos a hőmérő állása szerint úgy szabályozhatja a ruha fűrészpaprtöleket, hogy abban mindig kényelmesen érezze magát. Hogy a gyöngyöb nem szép érzékeknek e physikai alapelvek szerint konstruált ruha eleget teend-e, az egyelőre mindenesetre nyílt kérdésnek tekintendő.

— Mértékletességi egylet Párisban. A francia mértékletességi egylet 1871-ben alapított, midőn a körházak és tébolydák tömve voltak oly patienssekkel, kik a szesz italok túlságos élvezésének nyomait magukon viselik. A vállalat elén Dumas akadémikus, Dr. Lunier elmegyógyász más orvosok és tudósok álltak, kik azóta fáradhatlan törekvésűl tűztek az ijesztő mérven növekvő iszákosságot és következményeit feltartóztatni. Mintaképül szolgált az angol és amerikai m^ortékletességi társulatok; de egyúttal azon nehezős emelkedett elcök, hogy egy, borral úgy megadott ország, mint Franciaország, okszerűleg egyetlen munkást vagy földművest nem szabad arra erőltetni akarai, hogy ne csak az égetett szesz italokról, hanem még a borról is teljesen lemondjon és kizárólag vizre és theára, illetőleg kávéra szorítkozzék. Meghatározni azt, hol van az „elég és nagyon sok” közti határ, nem mindig könnyű. Az utóbbit az egylet ott vette fel, hol a józan ész működése megszűnik s évenként ezüst és réz érmekek, takarékpénztári könyvekkel tüntetett ki bizonyos számú kocsiát, gyár munkást, betegápolót stb., kiknek gazdái bizonyítványt adtak arról, hogy évenként át egyetlen egyszer sem voltak borra. E midőn 1875-ben 41 egyvet díjaztak. Az angol és amerikai egyletekkel eltérőleg a nők ezen kitüntetését el vannak zárva, mert azok, kik iszákások, a társadalom kínóvelei, a mértékleteseket és rendes életüket pedig nem szabad kivételekként szerepeltetni. A tagok száma sokkal lassabban szaporodik, mint kívánatos volna.

— Mit beszélnek a kutnál? Ki városunk szokásait tanulmányozva, a kutak környékét: e hírgyárát konyhabölgyeinknek figyelmen kívül hagyja, soha sem nyer helyes fogalmat városunkról. Itt van a „légy-öt”-ja valamennyi Ankának, Verának, s Lizinek; itt habartatnak be a legkülönfélebb hírek s eresztenek fel hosszú lével, itt adatnak össze pap nélkül soha össze nem kerülő párok; itt készülnek a legalaptalább hírek, miket a vizes kannákkal megterhelő élő sodronyok villámgyorsan terjesztenek a város négy világtája felé. — A gyülekezőknek télen rendszeren esti öt óráig kezdődnek s hatkor végződnek; nyáron bizonytalan időben. — Még a világ eseményei is szöngyre kerülnek. Így nem rég az árvíz okát kutatva rájöttek, hogy Zs. V. országos képviselőnk a Margitszigeten kutat furván, tengerre akadt, mely oly vastag vizsugarat bocsátott heteken, hónapokon keresztül, hogy az egész országot előntéssel fenyegette. — Mire a tudósok az árvíz forrását felismerték, már nem lehetett a bajon segíteni s így szenvednie kellett szegény fővárosunknak, Komáromnak, Szobznak, Marosnak stb. stb. Szerencse, hogy a tenger, mely nagyon változó természetű, lecsillapult; ki tudja — ha háborgása tovább tart — nem kellett-e volna a paradicsomhegyre menekülnünk?

— Curiosum. — A helybeli aranyozó oly nagy képerket aranyozását vállalván el, mely nem fért be műhelyének ajtaján, az aranyozást a „felső major” egyik melléktermében akarta végezni, illő bért igérvén a fogadósnak. A fogadós kész átengedni a termet, hisz egész nyáron át üresen áll és csak 40 frtot, azaz negyven forintot o. é. k. érte! Megemlített még, hogy a fogadós, valamint egész házúpe egy árva szót sem tud németül és magyarul; s így a tótul nem tudó bárendezőknak rendszeren tolmácsról kell gondoskodniok, hogy vele értekezessenek.

— Színkör. Tóth Jenő igazgató színtársulata rövid szereplése óta annyira megnyerte a színelőadásokat látogató közönség tetszését, hogy ez a második bérlétre is jelentkezett; s így a színelőadásoknak állandó látogatói vannak. — Állandó, de csekély számú közönség. Hiszük az azonban, hogy az új bérlét tartama alatt megtekinél az üres székek s nem kong a földszint. E hitet azon hirdetés növeli bennünk, mely így hangzik: a jövő bérlét számokban színr kerülnek: A mulat, Delila, Tolonc, Ördög párnája, Betyár kendője, és az Opera paródiája. — E sorozat a legjobb ajánlás, s csak azt csatlom hozzá, hogy csütörtökön Tóth Jenő igaz-

gató jutalomjátékául a „Toloncot” adják, Tóth Edének eme remek művét.

Tekintve azt, hogy az itt működő színtársulat a legkedvezőtlenebb időnyben jelent meg, tekintve azt, hogy az üres teremért majdnem annyit fizet, mint Sz. Fehérvárt, Sopronban, Besztercebányán, Kolozsvárt stb. a kész színházért, tekintve végre azt, hogy némely rosszul szervezett színtársulatok a közel multban teljesen tönkre tettek az u. n. vándorszínek hírnevét városunk közönsége előtt, a színházlátogatók nagy részének nevében felhívom a t. ez. közönség figyelmét Tóth Jenő színtársulatára.

— A m. k. pénzügyminisztériumnak az adóhivatalok és községek átkebelezése tárgyában közzétett hirdetménye szerint a besztercebányai pénzügyigazgatóság területén Hontmegyében a korponai adóhivatal felszaltatik s a hozzá tartozó:

a) Alsó-Alsók, Felső-Alsók, Alsó-Badin, Felső-Badin, Bozók, Cseri, Czeköz, Devits, Domanyik, Laczók, Alsó-Lád, Littava, Alsó-Mladonya, F.-Mladonya, Némethi, Rákóc, Szelez, Szenográd, Széna-Lehotta, Szuháy, Szebellér, Trpin, Unyatin, Varbók-Csabrog, Varbók-Kecske, és Variók-Nemes községek s a selmeczbányai.

b) Apova, Csáb, Csál, Dreno, Keszihegy, Méznevellő, Alsó-Pribely, Priklek, Alsó-Rakonca községek az ipolyászi.

c) Kormossó, Korpona és Kralóc községek pedig a besztercebányai adóhivatalhoz csatoltatnak.

Ugyancsak Hontmegyében a vámosmikolai adóhivatal az ipolyászi adóhivatallal egyesítettik következő községekkel, u. m. Bajtha, Baráti-Bélek, Berneck, Börzöny, Helemba, Ipoly-Damásd, Ipoly-Pásztó, Ipoly-Szaklós, Kemeence, Kis-Gyarmat, Kis-Keszi, Kis-Olved, Kis-Sarol, Kosz-pallag, Kövesd, Lelc, Letkés, Lonthó, Mária-Nostra, Nagy-Maros, Páld, Perücsény, Szete, Szálka, Szálka-Szekeresd, Szob, Szokolya, Tölgyes, Vámos-Mikola, Zalaba és Zebegegy.

— A párisi lapok megtámadják a francia kormány, hogy a közleg párisi világkiállításra semminem előkészületet nem tesz. A Siécle attól tart, hogy Páris csufot val, ha erősebben nem fognak a munkához; a Bien Public egyenesen azt ajánlja, hogy az exposition-nal hagyjanak föl.

— A honvédőzvegvek és árvák alapítókeje javára július 1-én rendezett táncmulatság Budapesten az Orsz-kertben jól sikerült. Ezerrel több vendég vett részt a mulatságban, köztük a főváros legszébb hölgyei. A bevétel 1511 forintira rogtott. Fölülfizettek 279 frtot.

— A Margitsziget egészen helyre van állítva. A vizrombolásnak nyoma sem látszik. A park gyönyörűen virul s élvezetet kínál a látogatóknak, kik tömegesen keresik föl e pompás szízetet. Fírdőit is sokan használják. A vendégek közt van az angol, orosz és török consul.

— Három láda tültényt foglaltak le Bécsben tegnap az északvasut pályaudvarán. A ládák tüztűzék-készlet gyantát adtakak fel Bécsben s Nándorférférvárra voltak cizmeve. A feladó „J. Riesz, nek irta alá magát a venyemem. — de Bécsben ily nevű urat nem ismernek. A rendőrség nyomoza kilétét.

— Alkalmazást keres egy segédpincér, ki már több ideig szolgált e minőségben.

— Üveg légyfogó kapható Forster Sándor üveggyének üvegkereskedésében Selmeczbányán.

— Az athletai clubb gyakorló helyiségei bár a forró hónapok alatt bezárva vannak, mégis ketenkinthétőn és csütörtökön két-két órán át nyitva lesz, s ekkor a jövő viadalokra már korán készülődők tagok gyakorolják magokat.

69. szám.

Árverési hirdetmény.

A selmeczi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik; miszerint Námesny János és Lup-ták Anna tulajdonához tartozó bakabányai 891. számú telekjegyzőkönyvben foglalt és bemutatott térvázlaton elosztott s pedig:

3711/b	h. r. sz. a. rétből	1100	ölnyi ter.	becsülve	350	ft.
3711/f	" " " "	1020	" " "	" "	315	"
3711/g	" " " "	861	" " "	" "	155	"
3888	hr. sz. a. Pavlovszka	nevé föld	600	" " "	200	"
3901	" " " "	" " "	1200	" " "	350	"
4013/a	" " " "	Rozsztatí	nevé rét	1250	" " "	180

együttesen vagy egyenkinti elárvereztetésére I. határnapul 1876. Július 10-én és szükség esetében II. határnapul f. é. Augusztus hó 7. mindenkori reggeli 10 óra Uhliskón helyszínen kítűzetik.

Erről venni szándékozók azon hozzáadással értesítettek, hogy a 10% óvadék készpénzben vagy közforgalmat képező értékpapirokban vagy előmutatóra szolló takarékpénztár könyvecskében leteendő lésszen.

Az erre vonatkozó árverési feltételek az eljáró bírószágnál megtekinthetők.

Egyszermind a hitelezők és netalántani igényt támasztók felhivatnak, hogy ebbeli igényeiket törvény értelmében bejelentsék.

Selmeczbanányán 1876. Jánus 16-án.

Kir. járásbíróság.

*) Közlem. e sorokat, melyek részben a tanonczokat hibáztatják, s kérem az ügyvezetésével megbízott urakat, szóljanak e tárgyhoz. Szerk.